

Patrick Rothfuss

De naam van de wind

**DE VIER HOEKEN
VAN DE BESCHAVING**

CEALD

Ralien

GEMENEBEST

Anilin

De
universiteit

Imre

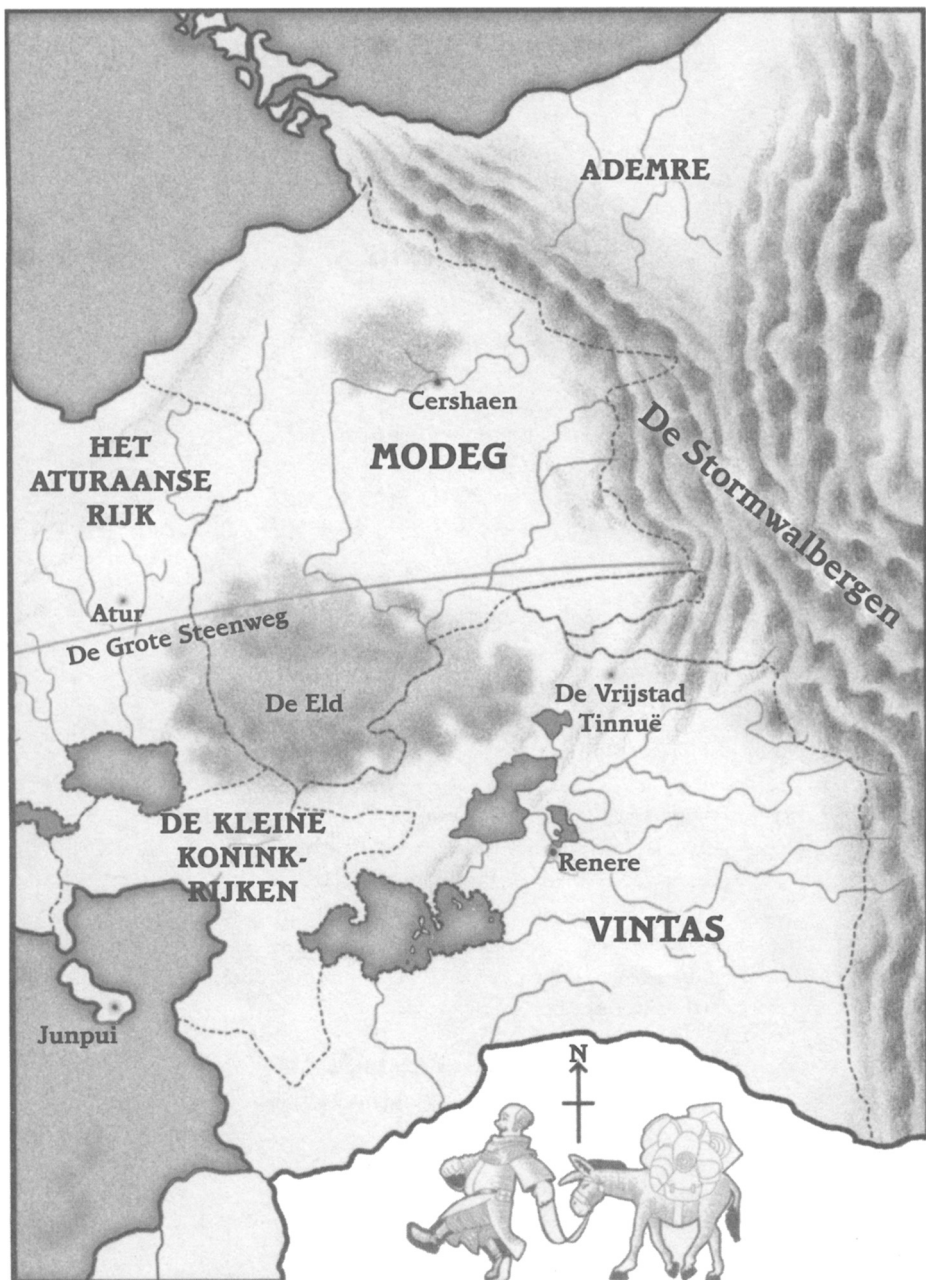
Heiligenrots

Tarbean

De
Slenk

YLL

De
Centhezee

Dankwoord

Aan...

... Alle lezers van mijn eerste concepten. Jullie zijn met velen, te veel om te noemen, maar niet te veel om van te houden. Dankzij jullie aanmoediging bleef ik schrijven. Dankzij jullie kritiek bleef ik me verbeteren. Als jullie er niet waren geweest, had ik niet gewonnen bij...

... de Writers of the Future-wedstrijd. Als hun workshop er niet was geweest, zou ik nooit mijn geweldige anthologievrienden van deel 18 hebben ontmoet, of...

... Kevin J. Anderson. Zonder zijn goede raad zou ik nooit zijn beland bij...

... Matt Bialer, de beste agent ooit. Als ik zijn begeleiding niet had gehad, zou ik het boek nooit hebben verkocht aan...

... Betsy Wolheim, gewaardeerd redacteur en directeur van DAW. Als zij er niet was geweest, had jij nu dit boek niet in je handen. Misschien wel een boek dat erop leek, maar dit boek zou niet bestaan.

En ten laatste aan Mr. Bohage, mijn geschiedenisleraar van het voortgezet onderwijs. In 1989 zei ik hem dat ik hem zou noemen in mijn eerste boek. Ik hou me aan mijn beloften.

Proloog

Een stilte in drie delen

Het was weer avond. Herberg De Wegsteen lag in stilte gehuld, en het was een stilte in drie delen.

Het meest voor de hand liggende deel was een holle, echoënde stilte die ontstond door ontbrekende dingen. Als er wind was geweest, zou die door de bomen hebben gezucht, het uithangbord van de herberg krakend aan de haken in beweging hebben gezet en de stilte over de weg hebben geveegd als afgevallen herfstbladeren. Als er een menigte was geweest, of maar een handjevol mensen in de herberg, dan zouden ze de stilte hebben gevuld met gesprekken en gelach, het gekletter en geschuij dat je verwacht in een bierhuis tijdens de donkere uren van de avond. Als er muziek was geweest... Maar nee, natuurlijk was er geen muziek. In feite waren geen van die dingen aanwezig, en dus bleef de stilte.

In De Wegsteen zaten twee mannen ineengedoken aan een hoek van de toog. Ze dronken met zwijgende vastberadenheid en vermeden serieuze gesprekken over verontrustend nieuws. Daarmee voegden ze een kleine, stuurse stilte toe aan de grotere, holle stilte. Dit veroorzaakte een soort legering, een contrast.

De derde stilte was niet eenvoudig op te merken. Als je een uur lang luisterde, zou je het misschien beginnen te voelen in de houten vloer en in de ruwe vaten met splinters achter de toog. Het was het gewicht van de zwartstenen haard, waarin de warmte van een reeds lang uitgedoofd vuur werd vastgehouden. Het zat in het langzame heen en weer gaan van een witlinnen doek die over de houten nerf van de toog streek. En het lag in de handen van de man die daar stond te wrijven over een stuk mahonie dat toch al glansde in het lamplicht.

De man had echt rood haar, rood als vuur. Zijn blik was donker en afwezig, en hij bewoog met die subtiele zekerheid die komt van veel

weten. De Wegsteen was van hem, net zoals de derde stilte van hem was. Dat was passend, want het was de grootste stilte van de drie, die de andere in zich opnam. Het was diep en weids als het einde van de herfst. Het was zwaar als een gladde steen uit de grote rivier. Het was het geduldige geluid van afgeknipte bloemen, van een man die wacht op zijn dood.

1

Een plek voor demonen

Het was fellingavond, en de gebruikelijke menigte had zich verzameld in herberg De Wegsteen. Vijf personen was niet echt een menigte, maar vijf was doorgaans het grootste aantal gasten dat De Wegsteen tegenwoordig nog zag, zoals de tijden nu waren.

Oude Cob vervulde zijn rol van verhalenverteller en adviesgever. De mannen aan de toog nipten van hun drankjes en luisterden. In de achterkamer, uit het zicht achter de deur, stond een jonge waard vergenoegd te luisteren naar de details van een halfbekend verhaal.

‘Toen hij wakker werd, merkte Taborlin de Grote dat hij opgesloten zat in een hoge toren.’ Cob zweeg even teatraal. ‘Maar dat was nog niet het ergste, weet je, want de lampen aan de muur brandden met blauwe vlammen!’

Gard, Jaap en Stef knikten in zichzelf. De drie vrienden waren samen opgegroeid, hadden vaker naar Cobs verhalen geluisterd en zijn adviezen in de wind geslagen.

Cob tuurde aandachtig naar de nieuwere, meer oplettende toehoorder, de smidsleerling. ‘Weet je wat dat betekende, jongen?’ Iedereen noemde de smidsleerlingen ‘jongen’, ook al was hij een handbreedte groter dan alle anderen. Zoals dat gaat in kleine dorpjes, zou hij waarschijnlijk ‘jongen’ genoemd worden tot hij een baard liet staan of hij iemand er een bloedneus om bezorgde.

De jongen knikte langzaam. ‘De Chandrian.’

‘Precies,’ zei Cob goedkeurend. ‘Iedereen weet dat blauw vuur een van hun tekens is. Dus hij was –’

‘Maar hoe hadden ze hem gevonden?’ onderbrak de jongeman hem. ‘En waarom hebben ze hem niet meteen vermoord toen ze de kans hadden?’

‘Stil. Je krijgt alle antwoorden vanzelf nog,’ zei Jaap. ‘Laat hem maar gewoon zijn verhaal doen.’

‘Rustig maar, Jaap,’ zei Gard. ‘Die jongen is gewoon nieuwsgierig. Drink je bier op.’

‘Ik heb mijn bier al op,’ gromde Jaap. ‘Ik sta droog, maar de waard is nog in de achterkamer ratten aan het villen.’ Hij verhief zijn stem en sloeg met zijn lege kroes op de mahoniehouten toog. ‘Hé! We hebben dorst hierbinnen!’

De waard verscheen met vijf kommen stoofpot en twee warme, ronde broden. Hij tapte nog een kroes bier voor Jaap, Stef en Oude Cob en bewoog zich met een air van drukke doelgerichtheid.

Het verhaal werd even vergeten terwijl de mannen zich op hun maaltijd richtten. Oude Cob lepelde zijn kom stoofpot naar binnen met de roofdierachtige efficiëntie van een levenslange vrijgezel. De anderen bliezen de damp nog van hun maaltijd toen hij het laatste stuk van zijn brood al op had en terugging naar zijn verhaal.

‘Taborlin moest dus ontsnappen, maar toen hij om zich heen keek, zag hij dat zijn cel geen deur had. Geen ramen. Overal rondom zag hij niets anders dan gladde, harde steen.

Maar Taborlin de Grote kende de namen van alle dingen, en dus kon hij alle dingen bevelen. Hij zei tegen het steen: “Breek!”, en het steen brak. De muur scheurde open als een stuk papier, en door het gat zag Taborlin de hemel en rook hij de zoete lentelucht. Hij liep naar de rand en stapte zonder nadenken naar buiten.’

De jongen zette grote ogen op. ‘Dat meen je niet!’

Cob knikte ernstig. ‘Dus Taborlin viel, maar hij wanhoopte niet, want hij kende de naam van de wind, en de wind gehoorzaamde hem. De wind wiegde hem en streelde hem, en droeg hem even zacht naar de grond als een pluis van een paardenbloem, zette hem zo teder als de kus van een moeder op zijn voeten neer.

En toen hij op de grond stond en aan zijn zij voelde, waar ze hem hadden gestoken met een mes, zat er amper een schrammetje. Misschien was dat alleen maar geluk,’ – Cob tikte wetend tegen de zijkant van zijn neus – ‘maar misschien had het ook iets te maken met de amulet die hij onder zijn hemd droeg.’

‘Wat voor amulet?’ vroeg de jongen gretig, met een mondvul stoofpot.

Oude Cob leunde achterover in zijn stoel, blij met de kans om uit te wijden. ‘Een paar dagen daarvoor had Taborlin onderweg een ketellapper ontmoet. En hoewel Taborlin niet veel te eten had, deelde hij zijn maaltijd met die oude man.’

‘Heel verstandig,’ zei Gard zachtjes tegen de jongen. ‘Iedereen weet: een ketellapper betaalt twee maal voor een goede daad.’

‘Nee, nee,’ gromde Jaap. ‘Je moet het wel goed zeggen: Een ketellappers ráád betaalt twee maal voor een goede daad.’

De waard sprak voor de eerste keer die avond. ‘Eigenlijk ontbreekt daar nog meer dan de helft aan,’ zei hij, staand in de deuropening achter de toog.

*‘Een ketellapper lost z’n schuld altijd in:
Eenmaal voor een eerlijke ruilhandeling.
Tweemaal voor een helpende hand.
Drie maal voor een belediging aan z’n verstand.’*

De mannen aan de toog leken bijna verbaasd Kote daar te zien staan. Ze kwamen al maanden bijna elke avond naar De Wegsteen om te eten, te drinken en verhalen te vertellen. Kote had nooit zelf iets bijgedragen. En je kon ook eigenlijk niet anders verwachten. Hij was pas een jaar of zo in het dorp. Hij was nog altijd een vreemdeling. De smidsleerling woonde hier al sinds zijn elfde, en hij werd nog altijd ‘die jongen uit Rannish’ genoemd, alsof Rannish een vreemd land was in plaats van een dorpje nog geen dertig mijl verderop.

‘Gewoon iets wat ik een keer gehoord heb,’ zei Kote om de stilte te vullen, duidelijk beschaamd.

Oude Cob knikte, schraapte zijn keel en ging verder met zijn verhaal. ‘Die amulet, moet je weten, was een hele emmer gouden nobelen waard, maar vanwege Taborlins vriendelijkheid verkocht de ketellapper hem die voor slechts één ijzeren duit, één koperen duit en één zilveren duit. Hij was zwart als een winternacht en ijskoud als je hem aanraakte, maar zolang de amulet rond Taborlins hals hing, zou hij veilig zijn voor alle kwade dingen. Demonen en zo.’

‘Ik zou tegenwoordig heel wat overhebben voor zoiets,’ zei Stef duister. Hij had het meeste gedronken en het minste gepraat vanavond. Iedereen wist dat er afgelopen cendlingavond iets ergs op zijn boerderij was gebeurd, maar aangezien ze zulke goede vrienden waren, wisten ze wel beter dan hem te vragen naar details. Niet zo vroeg op de avond, niet zo nuchter als ze waren.

‘Nou, wie niet?’ zei Oude Cob wijs, en hij nam een grote slok.

‘Ik wist niet dat de Chandrian demonen waren,’ zei de jongen. ‘Ik had gehoord –’

‘Het zijn geen demonen,’ zei Jaap ferm. ‘Zij waren de eerste zes mensen

die Tehlu's keuze van het pad weigerden, en hij heeft ze vervloekt om voor eeuwig –'

'Vertel jij dit verhaal, Jacob Loopman?' vroeg Cob scherp. 'Want als dat zo is, zal ik je je gang laten gaan.'

De twee mannen keken elkaar een tijdje woedend aan. Uiteindelijk wendde Jaap zijn blik af, en hij mompelde iets wat mogelijk een verontschuldiging was.

Cob wendde zich weer tot de jongen. 'Dat is het mysterie van de Chandrian,' legde hij uit. 'Waar komen ze vandaan? Waar gaan ze naartoe nadat ze hun bloedige daden hebben verricht? Zijn het mensen die hun ziel hebben verkocht? Demonen? Geesten? Niemand weet het.' Cob keek Jaap minachtend aan. 'Hoewel elke halfzachte bewéert te weten...'

Het verhaal brak op dit moment op in gekissebis over de aard van de Chandrian en de tekens waardoor oplettende mensen wisten dat ze in de buurt waren, en of de amulet Taborlin ook tegen bandieten zou beschermen, of tegen bloeddorstige honden, of tegen een val van zijn paard. Het ging er verhit aan toe, tot de voordeur plotseling met een knal openging.

Jaap keek naar de nieuwkomer. 'Eindelijk ben je er dan, Voerman. Leg jij die idioot het verschil eens uit tussen een demon en een hond. Iedereen weet...' Jaap onderbrak zichzelf halverwege zijn zin en rende naar de man bij de deur. 'Bliksems, wat is er met jou gebeurd?'

Voerman stapte het licht in, zijn gezicht bleek en onder het bloed. Hij hield een oude zadeldeken tegen zijn borst gedrukt, gewikkeld om iets groots met een vreemd grillige vorm.

Zijn vrienden sprongen van hun kruk en haastten zich naar hem toe. 'Het gaat wel,' zei hij terwijl hij langzaam de gelagkamer inliep. Zijn ogen stonden wild en bewogen als die van een schichtig paard. 'Het gaat wel, het gaat wel.'

Hij liet de dekenbundel op de dichtstbijzijnde tafel vallen, waar die met een klap belandde alsof er iets hards in zat. In zijn kleren zaten lange, rechte scheuren. Zijn grijze hemd hing in flarden om hem heen, behalve op de plekken waar het met donkere, somber rode vlekken tegen zijn lichaam geplakt zat.

Gard wilde hem in een stoel laten plaatsnemen. 'Jemig, Voerman, ga zitten. Wat is er gebeurd? Ga zitten.'

Voerman schudde koppig zijn hoofd. 'Ik zei al dat het wel gaat. Zo erg ben ik niet gewond.'

'Hoeveel waren het er?' vroeg Gard.

'Eentje,' zei Voerman, 'maar het is niet wat je denkt dat –'

'Godverdomme. Ik zei het je toch, Voerman?' liet Oude Cob zich

ontvallen met die angstige woede die je alleen ziet tussen familieleden en goede vrienden. 'Ik zeg het je al maanden. Je kunt niet in je eentje naar buiten. Zelfs niet naar Baedn. Het is niet veilig.' Jaap legde een hand op de arm van de oude man om hem de mond te snoeren.

'Ga gewoon even zitten,' zei Gard, die nog altijd probeerde Voerman naar een stoel te laveren. 'We trekken je dat hemd uit en lappen je op.'

Voerman schudde zijn hoofd. 'Het gaat best. Ik heb wat sneetjes, maar het meeste bloed is van Nellie. Hij besprong haar. Vermoordde haar, zo'n twee mijl buiten het dorp, voorbij de Steenbrug.'

Dit nieuws werd gevolgd door een moment van bedrukte stilte. De smidsleerling legde meelevend een hand op Voermans schouder. 'Verdomme, man. Dat is een tegenslag. En ze was zo mak als een lammetje. Probeerde je nooit te bijten of te schoppen als je haar binnenbracht voor nieuwe hoefijzers. Beste paard in het dorp. Ik...' Hij maakte zijn zin niet af. 'Verdomme. Ik weet niet wat ik moet zeggen.' Hij keek hulpeloos om zich heen.

Het bleef even onbehaaglijk stil. Jaap en Cob loerden naar elkaar terwijl de rest geen woorden leek te kunnen vinden, niet zeker wist hoe ze hun vriend moesten troosten.

De waard bewoog zich zorgvuldig door de stilte. Met volle armen stapte hij soepel om Stef heen en begon voorwerpen uit te stallen op een tafel: een kom heet water, een schaar, wat schoon linnen, een paar glazen flessen, naald en darm.

Cob wendde eindelijk zijn blik af van Jaap. 'Ik zei het je toch,' herhaalde hij, schuddend met zijn vinger naar Voerman. 'Er is de laatste tijd volk op de weg dat je omlegt voor een paar duiten, laat staan voor een paard en wagen. Wat ga je nu doen? Zelf de kar trekken?' Jaap probeerde hem het zwijgen op te leggen, maar Cob wuifde hem weg. 'Ik zeg alleen maar de waarheid. Het is verdomde zonde van Nellie, maar dit zou nooit gebeurd zijn als hij naar me geluisterd had. Hij kan nu beter gaan luisteren, anders kost het hem nog de kop. Je hebt geen twee keer geluk bij dat soort kerels.'

Voermans mond werd een dunne streep. Hij stak een hand uit en trok aan een hoek van de bloedige deken. Wat er ook in zat, het draaide een keer om en de deken bleef erachter haken. Voerman trok wat harder, en er klonk een gerommel alsof er een zak rivierstenen op het tafelblad werd uitgestort.

Het was een spin zo groot als een wagenwiel, zwart als leisteen.

De smidsleerling deinsde achteruit en botste tegen een tafel. De tafel viel om, en hij viel zelf bijna mee. Cobs gezicht hing slap. Gard, Stef en Jaap maakten woordeloze, geschokte geluiden en liepen achteruit, sloegen

hun handen voor hun gezicht. Voerman zette een stap naar achteren die bijna leek op een nerveuze zenuwtrek. De stilte vulde de kamer als koud zweet.

De waard fronste zijn wenkbrauwen. 'Zo ver kunnen ze nog niet naar het westen zijn gekomen,' zei hij zachtjes.

Als het niet zo stil was geweest, had waarschijnlijk niemand hem gehoord. Maar nu wel. Ze maakten hun blik los van het ding op tafel en staarden de roodharige man aan.

Jaap vond als eerste zijn stem. 'Weet jij wat dat is?'

De waard had een afwezige blik in zijn ogen. 'Scrael,' zei hij verstrooid. 'Ik dacht dat de bergen –'

'Scrael?' onderbrak Jaap hem. 'Alle machtig, Kote. Heb jij die dingen eerder gezien?'

'Hè?' De roodharige waard keek scherp op, alsof hij zich plotseling herinnerde waar hij was. 'O. Nee, nee, natuurlijk niet.' Toen hij zag dat hij als enige nog vlak bij het donkere ding stond, zette hij een afgemeten pas achteruit. 'Gewoon iets wat ik heb gehoord. Herinner je je nog die koopman die ongeveer twee span geleden door het dorp kwam?'

Ze knikten allemaal. 'Die smeerlap probeerde me tien duit te laten betalen voor een half pond zout,' zei Cob automatisch, een klacht die hij al minstens honderd keer had geuit.

'Ik wou dat ik er wat van gekocht had,' mompelde Jaap. Gard knikte in zwijgende instemming.

'Hij was een smerige donkere,' spuwde Cob, die troost leek te putten uit de vertrouwde woorden. 'Ik zou er misschien twee voor betalen als het echt moest, maar tien is diefstal.'

'Niet als er nog meer van zulke op de weg zijn,' zei Stef duister.

Alle ogen keerden terug naar het ding op tafel.

'Hij zei dat hij er al over had gehoord in de buurt van Melcombe,' zei Kote snel, kijkend naar de gezichten van de anderen terwijl zij het ding op tafel bestudeerden. 'Ik dacht dat hij alleen maar probeerde zijn prijzen op te drijven.'

'Wat zei hij nog meer?' vroeg Voerman.

De waard trok een peinzend gezicht en haalde zijn schouders op. 'Ik heb niet het hele verhaal gehoord. Hij is maar een paar uur in het dorp gebleven.'

'Ik hou niet van spinnen,' zei de smidsleerling. Hij bleef aan de andere kant van de tafel staan, op zo'n vijftien voet afstand. 'Gooi die deken eroverheen.'

'Het is geen spin,' zei Jaap. 'Hij heeft geen ogen.'

‘En ook geen bek,’ merkte Voerman op. ‘Hoe eet hij dan?’

‘Wát eet hij?’ vroeg Stef duister.

De waard bleef nieuwsgierig naar het ding kijken. Hij boog zich er dichter naartoe en stak een hand uit. De anderen schuifelden nog wat verder weg bij de tafel.

‘Pas op,’ zei Voerman. ‘Zijn poten zijn scherp als messen.’

‘Eerder als scheermessen,’ zei Kote. Zijn lange vingers streken langs het zwarte, gladde lijf van de scrael. ‘Hij is glad en hard, als aardewerk.’

‘Rotzooi er maar niet mee,’ zei de smidsleerling.

Voorzichtig pakte de waard een lange, gladde poot vast en probeerde die met beide handen te breken als een tak. ‘Nee, geen aardewerk,’ voegde hij eraan toe. Hij legde de poot tegen de tafelrand en zette zijn gewicht er tegenaan. De poot brak met een scherpe *krak*. ‘Eerder steen.’ Hij keek op naar Voerman. ‘Hoe komen al die barstjes erin?’ Hij wees naar de dunne haarscheurtjes die overal over het gladde, zwarte lichaam liepen.

‘Nellie is erop gevallen,’ zei Voerman. ‘Hij sprong uit een boom en klom over haar heen, sneed haar aan repen met zijn poten. Hij was razendsnel; ik had niet eens in de gaten wat er gebeurde.’ Voerman liet zich eindelijk op aandringen van Gard in een stoel zakken. ‘Ze raakte verstrikt in de tuigage en viel erop, brak een paar van zijn poten. Toen kwam hij achter mij aan, haalde me in, kroop over me heen.’ Hij sloeg zijn armen voor zijn bloedige borst over elkaar en huiverde. ‘Ik schudde hem af en stampte er zo hard mogelijk op. Toen kreeg hij me weer te pakken...’ Zijn stem stierf weg en zijn gezicht was asgrauw.

De waard knikte in zichzelf terwijl hij tegen het ding bleef porren. ‘Geen bloed, geen organen, alleen maar grijs vanbinnen.’ Hij tikte er met een vinger tegen. ‘Net een paddenstoel.’

‘Grote Tehlu, blijf er toch van af,’ smeekte de smidsleerling. ‘Soms maken spinnen nog stuiptrekkende bewegingen als je ze hebt gedood.’

‘Hoor nou toch eens wat je zegt,’ zei Cob bijtend. ‘Ik heb nog nooit gehoord van spinnen zo groot als een varken. Jullie weten wat dit is.’ Hij keek om zich heen en maakte met ieder van hen oogcontact. ‘Het is een demon.’

Ze keken naar het dode ding. ‘O, toe nou,’ zei Jaap, die het vooral uit gewoonte niet met Cob eens was. ‘Het is geen...’ Hij maakte een vaag gebaar. ‘Het kan zomaar niet...’

Iedereen wist wat hij dacht. Natuurlijk bestonden er demonen. Maar ze waren net als Tehlu’s engelen. Ze waren als helden en koningen. Ze hoorden thuis in verhalen. Ze hoorden daarbúiten. Taborlin de Grote riep vuur en bliksem op om demonen te vernietigen. Tehlu brak ze in zijn

handen en smeedt ze jammerend in de naamloze leegte. Je jeugdvriend stampde er niet eentje dood op de weg naar Baedn-Bryt. Dat was belachelijk.

Kote haalde een hand door zijn rode haren en verbrak de stilte. 'Er is één manier om er zeker van te zijn,' zei hij, tastend in zijn zak. 'Ijzer of vuur.' Hij haalde een volle leren beurs tevoorschijn.

'En de naam van God,' bracht Gard naar voren. 'Demonen vrezen drie dingen: koud ijzer, rein vuur en de heilige naam van God.'

De mond van de waard veranderde in een strakke streep en hij fronste net niet. 'Natuurlijk,' zei hij toen hij zijn beurs leeggooidde op tafel en tussen de verschillende munten zocht: zware zilveren talenten en dunne zilveren bittens, koperen juttens, halveduitten en ijzeren torken. 'Heeft er iemand een wig?'

'Gebruik gewoon een tork,' zei Jaap. 'Dat is goed ijzer.'

'Ik wil geen goed ijzer,' zei de waard. 'Een tork bevat te veel koolstof. Het is bijna staal.'

'Hij heeft gelijk,' zei de smidsleerling. 'Alleen is het geen koolstof. Je gebruikt cokes om staal te maken. Cokes en kalk.'

De waard knikte eerbiedig naar de jongen. 'Jij zult het wel het beste weten, jonge meester. Het is tenslotte je vak.' Zijn lange vingers vonden eindelijk een wig tussen de stapel munten. Hij hield hem omhoog. 'Heb- bes.'

'Wat gebeurt er dan?' vroeg Jaap.

'Ijzer doodt demonen,' zei Cob met onzekere stem, 'maar deze is al dood. Misschien gebeurt er niks.'

'Maar één manier om dat te ontdekken.' De waard keek hen om beurten even in de ogen. Toen draaide hij zich weer om naar de tafel en stak de ijzeren wig naar het donkere ding uit. De anderen schuifelden nog wat verder uit de buurt.

Er klonk een kort, scherp, krakend geluid, alsof er een blok dennenhout knapte in een heet vuur. Iedereen schrok, maar ze ontspanden zich weer toen het zwarte ding bewegingloos bleef liggen. Cob en de anderen glimlachten beverig naar elkaar, als jongens die bang waren gemaakt met een spookverhaal. Hun glimlach werd echter zuur toen de kamer zich vulde met de zoetige stank van rottende bloemen en verbrand haar.

De waard legde de wig met een scherpe klik op tafel. 'Nou,' zei hij, terwijl hij zijn handen afveegde aan zijn schort, 'dat is dan duidelijk. Wat doen we nu?'

Uren later stond de waard in de deuropening van De Wegsteen en liet